

Sírversek, sírfömliratok Szegeden

A múlt században még divott a sírfömliratok készítése. Az első világháború után, mint annyi más régi szokás, ez is elhalt. Érdekes, hogy nagyjaink nyugvóhelyén, lett légyenek azok írók (Dugonics, Tömörkény, Móra, Juhász stb.), festők, netán tudósok — nincsenek sírfömliratok. Am még így sem érdektelen a szegedi sírkertek egy-egy érdekesebb, netán költői szövegének a csokorba kötése.

A 19. éves *Bauernfeind* Gyula, a szenttamási hős, aki 1848. június 16-án adta életét a honért, a Belvárosi temetőben nyugszik. Íme sírverse:

*Ki itt aluszsza csendes álmát
E békés hant alatt,
Mint honvéd a szent küzdelemben
Első lett áldozat.
A föld, melyért viúztul elhalt
Adjon neki csendes nyugalmat.*

Tőle nem messze pihen *Tukacs* Imre, aki a betyároktól kapott sebébe halt bele. Sírfömlirata alig olvasható, festésre vár:

*E sírkereszt
jeleli
TUKACS IMRE
porhadó temetii.
Élte 48^é évében 1852 August 28
Mátyhid és Rószke közt
esti 7 órakor
a rabló Zsiványok
halálos lövéssel
oltották életét Sept. 1.^{én}
szerencsétlen neje
CZIMEGH JULIANA
a hű férjet három árvái
a gondos jó Apát
és fáradhatlan
szerzőt elfelejthetetlenül
gyászolják szörnyű kimúlását
TUKACS IMRE, FERDINÁND és JÓSEF
Üdv néked Istenben Béke
Hamvaidnak.*

1855.

E temetőben tért meg — Tömörkény szép szavával — közanyánk ölébe *Klauzál* Gábor (1804—1866), az első felelős magyar kormány (1848) földművelés-, ipar és kereskedelemügyi minisztere, Szeged képviselője. Sírjára Jámor Pálnak (1821—1897), a Hiador néven verselő poétának, a későbbi szabadkai gimnáziumi igazgatónak a sorait vették:

*Házadé volt: eszed, szíved,
Ékes szód: ostorod.*

*Szegényebb vagy dúsbabb-e ma,
Övé dicső porod!
Dúsbabb lón ő, én azt hiszem,
És a népe a hit:
Szegedhez nem szól senki úgy,
Mint szólnak hamvaid.*

Szabados János (1839—1891) újságírónak és költőnek, (Goethe- és Heine-fordítónak!), a későbbi szegedi helyettes polgármesternek a Belvárosi temetőben levő sírjára a saját verséből (*Betegségemben*) vésetett a kegyelet négy sort:

*Áldott hely az, ahol immár nem fáj semmi.
S nem ijesztő rém a „lenni vagy nem lenni”.
Ez a kérdés nem bánt az örök álomban,
Ott nincs tépelődés, ott csak nyugalom van.*

Rigó József (1826—1901), a későbbi szegedi ügyvéd a Pílvaxban barátságos viszonyban volt Petőfivel és több márciusi fiatallal. Végigküzdötte a szabadságharcot, majd büntetésül közlegényként besorozták az osztrák armádiába. Sírverse:

*Mint ifjú karddal, mint férfi erős akarattal,
Búszke, merész szóval védted a hont s igazát!
Szívedben szeretet lángolt, nemesíte a jellem,
Az örökös kegyelet környezi álmaidat!*

A Dugonics temetőben az „örökös kegyelet” háromszor 25 évig tartott, majd meg nem váltott sírját megszüntették. (Ideje lenne elkészítenünk a védett és védendő sírok jegyzékét.)

Bérczy Antalnak (1804—1866), Szeged város alkotmányos főkapitányának, két ízben országgyűlési képviselőjének a rókusi temetőben levő — fájdalmasan gondozatlan — sírját (Rigóéhoz hasonló) két disztichon ekesíti:

*A magyar őszjelegét arcod hirdette valóban,
Szód az igaz férfit, tetted a hű hazafit.
Benned a nő jó férjet a gyermek gondos apát bírt,
S törhetlen lelket veszte a társadalom!*

Sírversét veje, a már írt *Szabados* János készítette. (A jelleg szót az időmértékes verselés szabályai miatt írta egy l-lel.) Ő írta anyósának, *Bérczyné Béró* Borbálának (1810—1889) a disztichonját is:

*Drága halottunkon nem végképp úr az enyészet,
Emlékét őrsi s áldja örökre szívünk!*

Kulinyi Zsigmondnak (1854—1905), a Szegedi Napló főszerkesztőjének, a Város monográfusának a zsidó temetőben levő obeliszkjára az egykori szegedi diáknak, Szávay Gyulának (1861—1935) a verse került (1906):

*Kinek hült porait öleli e sírbolt,
mint ez őrző gránit, tiszta és erős volt.
Szolgált hazáját érte égő gonddal,
vasverő munkával, aranyhegyű tollal.
Egy egész életet keresztül dolgozott,
s nem szerzett magának, csak ezt az oszlopot.*

Köztudott, hogy a *Vizben* (1879) elhalt eleinket az egyetlen el nem öntött temetőben, az újszegediben hantolták el. Közös sírjukon levő obeliszken (1906) disztichon olvasható:

*Vészben haltatok el. Szeged él! Emlékteket őrsi,
Isteni áldásért hamvaitokra könyörg.*

Makó Lajos (1854—1908) szegedi színházigazgatónak a református temetőben levő sírján Somló Sándornak (1858—1916), az egykori szegedi színésznek (1881—1887), a pesti Nemzeti Színház későbbi igazgatójának a versrészlete olvasható (1909):

*...Főlemelt fejjel, nem görbítve hátat,
Igazak úttalan ugarát jártad.
Sohasem kértél — mindig csak adtál,
Kincseket osztva is — szegény maradtál!...*

Kőhegyi Lajos (1853—1924) kórházi főorvosnak 1928-ban avatták föl a református temetőben levő síremlékét. Emlékét Móra Ferenc írta:

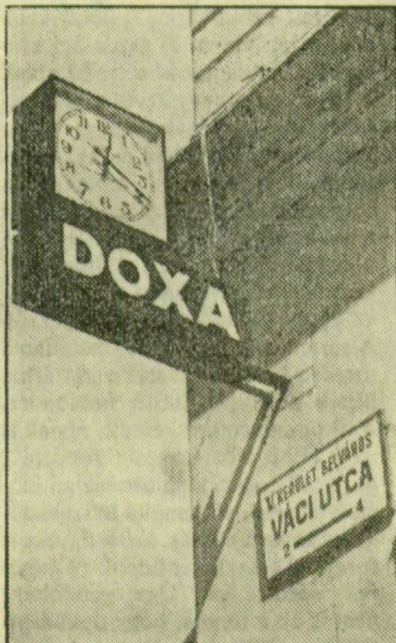
*Áldott neved megőrzi e gránit,
S élőknek érez szívünkben a hit,
Hogy az aranyló csillagok felett
Vigyázza minden léptünk két szemed.*

*Mi veled vagyunk és te mivelünk,
Hűbb a kőnél a mi szeretetünk.
Nem bírt vele a halál pallosa,
Mi el nem válunk egymástól soha.*

A murányalji születésű *Firbás* Nándornak (1863—1932), a jőnevű zoológusnak; a szegedi felsőkereskedelmi iskola tanárának, s emellett a városi iparostanonc iskola igazgatójának a sírja a Dugonics temetőben van. Móra Ferenc, aki két évig tanoncoktató, és így beosztottja volt, *Kalcinált szoda* c. örökzöld tárcájában villantotta föl alakját. Fiának, *Firbás* Oszkár (1894—1958) középiskolai igazgatónak, a Dugonics Társaság egykori főtitkárának a fölkeresére sírversét Márky Imre (1881—1970) szegedi költő írta:

*Édesanyánk bűbajos bölcséje: zólyomi fenyves,
Hol meg apánk született, bérkoszorús Gómor az.
Hitvesi hűség tiszta derűje ragyogta be lelkük.
Sik Szeged örökdiik itt hamvaik álma felett.*

APRÓ FERENC

Váci
utca —
Belváros,
12 óra
20 perc

SCHMIDT ANDREA
KÉPRIPIORTJA

